

Declaracia vaś o xakaja/drepturja

DINI JEKHE MANUSESQE K-O PANDAIMOS PUCHLĂRIPNASQO TIKNO/I/ MAJ BUT SAR 13 BERS – XAKAJ/DREPTO KOMUNO

Le informacie maj tele si tuqe dine ande jekh śib kai te xatăres/halăves la.

Tire dades/daja va pendjola pen lenghe sea kadala informacia numaj kana te avelo pendo lesqe si te kerel tuqe nasul vaj/sau te kerel nasul la anketaqi, atunc ċi va avela lanqe pendo.

Śaj te inkeres tuqa kado documento ġi kana teleares pandaimaθar.

Te ġanes ke san ūto/i ando pandaimos puchlăripnasqo anda kodoia ke si jekh vaj maj but aśa/motivură te pakial-pe ke kerdian jekh vaj/sau maj but bută kai śaj te angherel tut ando pandaimos.

Daśtis te ġanes i kvalifikacia, i data thaj o than kaj patăl pes ke kerdian i infrakcia savesqe akuzonen tut thaj sosθar sas ūtino ando pandaimos.

Va avesa puċlo pal kadala bută save akuzonen tut andi vremia kana va beśesa kate. Śaj te aves inkerdo kate 24 ċeasură. Pala kodoia, angle so te aves meklo, o Prokurori la Republikaqo vaj/sau o krisărno la investigaciaqo vaj o krisărno le ternenqe śaj te lungărel o inkerimos le pandaimosqo panda 24 ċeasură, kana o pandaimos so śaj te les tut anda le bută kerde tuθar si maj but sar 1 bers. Te aves maj tikno/tikni sar 16 bers atunc ċi śaj te lungărel o pandaimos numaj kana le bută kerde tuθar śaj te angheren tut ando pandaimos si maj but sar 5 bers.

Kana agorel-pes/terminil-pe o phandaimos, o Prokurori la Republikaqo vaj/sau o krisărno la investigaciaqo vaj o krisărno le ternenqe śaj te meken tut te ġas avri vaj/sau śaj te śion tut te ġias angle o Krisarno. Te trebul te ġias angle o Krisarno, atunc avela te aves ingherdo angla lesθe maksimum 20 ċeasură pala so agorde-pes/terminisardea-pe o phandaimos.

Te ġianes ke si tut o drepto/xakaj/pravo te:

Penes jekhe manusesqe ke san pandado

Tire dades/daja vaj tiro tutoro vaj o manuś ile o serviċo sevesqe lel sama pa tute, va avela lenqe pendo musaj ke tu san akana ando pandaimos puchlăripnasqo thaj va avela lenqe pendo vi i kvalifikacia, i data thaj o than kaj patăl pes ke kerdian i infrakcia savesqe akuzonen tut.

Śaj te manghes varekon te akarel jekh manuś saveia beśes, sau tiro dad ile tiri dei, vaj jekh pral ile jekh pei vaj tiro tutoro ile pravarno kašte daśtis te penes-lesqe ke san pandado.

Le śingale daśtin te penen vi le manusesqe savesqe keres buki ke san pandado.

Te na aves Francezo, daśtis te penes le śingalenqe te akaren le autoritată k-i konsulato le themesqi kotar san.

Normalo, kadala bută avela te aven kerde ando maksimo 3 ċeasură kaθar o momento so manghes len numaj kana naśtil pe, śaj vi maj palal.

O Prokurori la Republikaqo, o krisărno la investigaciaqo vaj o krisărno le ternenqe daśtin te na den tuqe kadala drepturi/xakaja/pravo, anda kodoia ke trebul te avel konservime le dovezi sau te na avel mudardo, pandado vaj mardo varekon. Thajsar, von trebul te informisaren tiro dad/tiri dej 12 ċeasură pala so san arestome, thaj 24 ċeasură te daśtil tiro pandaimos te avel lungărdo.

Te des дума/vakăres jekhe manuseċa

Daśtis te manghes te des дума varekaċa lilorenċa xramosaripe, le telefonoċa vaj te avel varikon kate te des дума/vakăres leċa.

O śingalo śaj te na mekel tut te des дума jeka persoanaqe kana nailo compatibilo le motivenċa anda save san pandado. Vo va alosarela kana, sar thaj sode vremia śaj te vakăres. Te ġianes ke ċi daśtis te des дума maj but sar 30 minutea thaj o śingalo trebul te aśunel tut kana vakăres.

Te dikel tut jekh doktoro

Te aves maj tikno/tikni sar 16 berś, atunc̄ trebul musaj te avel jekh doktoro te eksaminil/dikel tut. Te lungărel tiro pandaioş, o doktoro va maj avela jekh var.

Te avel tut mai but sar 16 berś, katoa śird/incepto le pandaimosqo śaj te manghes te dikel tut jekh doktoro. Te beşes ando pandaimos maj but timp/vaxt sar 24 ćeasură daştis te manghes te maj dikel tut jekh var maj but o doktoro. Tha vi tiro dad/tiri daj vaj tiro tutoro ile pravarno sau o servićo sevesqe lel sama pa tute daştin te manghen anda tute te avel o doktoro te dikel tut. Vi tiro avokato daştil te manghel te avel o doktoro anda tute kaşte dikel/eksaminil tut.

Te keres declaracia tu korkoro, te penes so puşel tut vaj te na des дума khańć

Maj anglal trebul musaj te penes kon san, tha pala kodoia si tut drepto/xakaj/pravo te:

- keres deklaracia korkoro,
- penes pale kana puşel tut,
- vaj te na vakăres/penes khańć.

Te avel tuća tiro reprezentanto legalo (dad/dej)

Kana o śingalo pakial ke trebul, vo daştil te mekel tire reprezentanos legalo (o dad, i dej vaj o tutoro) te beşel tuća kana le śingale śion tuće puşimata. Te na avel posibilo, śaj te manghes te avel tuća vi aver adulto vaj te avel jekh adulto katar o krisărno.

Te avel tut jekh avokato

Katar o śird/incepto le pandaimasqo, trebul te avel tuća jekh avokato.

Te alosares o avokato

Katar o incepto/śird le pandaimosqo tha vi kana kames, te avel lungărdο tiro ankerimos, katar o incepto/śird śaj te manghes jekh avokato, savo kames tu. Te ći prinjianes ći jekh avokato vaj naştis te akares tire avokatos, o śingalo, o Prokurori la Republikaqo, o krisărno la investigaciaqo vaj o krisărno le ternenqe śaj te manghen anda tute jekh avokato katar o them, bi lovenqo (commis d'office).

Tha vi tiro dad/tiri daj vaj tiro tutoro ile pravarno sau o servićo sevesqe lel sama pa tute daştin te manghen anda tute jekh avokato.

Ażutimos le avokatosqo thaj o timpo/vaxt ži kana areşel

O avokato śaj te del дума tuća 30 minutea bi te aşunel tumen konik. Te beşes maj but śaj te manghes te des дума tire avokatoća jekh var maj but.

Vo va daştila te beşel tuća kana puşen tut thaj ande sea le bută kai manghen tut le śingale te keres. Kaşte beşel tuća trebul te manghes kado buki le śingalenqe.

Atunc̄, ande akava cazo, ka le śingale te puşen tut, kana ći puşen numaj kon san, trebul te areşel vi tiro avokato kaşte avel tumenća. Te ći areşel o avokato ande 2 ćeasură, le śingale daştin te puşen tut vi bi tiro avokato. Tha, te mekel len O Prokurori la Republikaqo vaj o krisărno la investigaciaqo vaj o krisărno le ternenqe, von daştin te puşen tut vi angle so te areşel tiro avokato te trebuja le anketaqe.

Te areşel tiro avokato kana von śion tuće puşimata, śaj te manghes te oprin pe kaşte daştis te des дума/vakăres tire avokatoća.

O Prokurori la Republikaqo vaj o krisărno la investigaciaqo vaj o krisărno tar la libertateaqo thaj le pandaimasqo daştin te na muken o avokato te den дума tuća, te aven nişte bare motivea, tha numa 12 ćeasură kai daştin te aven dui var, thaj numaj kana o pandaimos so śaj te les tut anda le bută kerde tuθar si maj but sar 5 berś.

Te aves ażutime katar jekh tradukatori/rinćhibărno

Te ći des дума vaj te na xatăres Franezo, śaj te manghes te avel tuća jekh tradukatori/rinćhibărno bi lovenqo kaşte daştis te vakăres tire avokatoća hai te ażutil tut te penes pale kol puşimata.

Te manghes te meken tut avri

Śaj te manghes katar o Prokurori la Republikaqo vaj o krisărno la investigaciaqo vaj o krisărno le ternenqe, te meken tut avri maj sigo kana von va kamen te keren te maj beşes maj but timpo ando pandaimos.

Te dikes nište bută dand-i tiri dosari

Te manghes tut vaj tiro avokato, šaj te manghes, anga so te penel tuqe ke tiro pandaimos va avela lungărdo, te daštis te dikes:

- o proceso-verbali la informaciaqo ke sas šutino ando pandaimos puchlăripnasqo ;
- o certifikato vj le certificatea le sastimasqo kai kerdeas len o doktoro kana diklea tut;
- o proces-verbalo vaj le procesea-verbală le puchlăripnasqo.

Te penes so kames ko prokurori la Republikaqo

Pala 1 berš so mekel tut avri katar e pandaimos, šaj te manghes katar o prokurori la Republikaqo andai jekh liloro recomandime le avisiača la rećepciaqo te dikes tiri dosari le proceduraqo thaj te daštis te keres unele observaci.

O drepto/xakaj/pravo te avel protezime tiri intimitată

Kana le šingale va šiona tuqe pušimata, trebul te aves filmome, numaj kana nai posibilo. Konik či daštil te bišalel/tradel kadala filmură po interneto sau te sikavel les avervarikasqe.

Thajsar, kadala filmură tuča daštin te avel sikade ando krisa thaj numaj kana si pando thaj konik či daštil te prinžanel tut thaj te kerel pe dezbaterea vaj aver variso kaj sikavel kon san.